

The Mediation Role of Emotion Control in Explaining the Causal Relationship between Parent and Peer Attachment with Social Anxiety in Adolescents

Mahboobeh Akbari¹ , Pegah Farokhzad^{2*} , Khadijeh Abolmaali Alhosseini³

1. Department of Psychology, Faculty of Psychology and Social Sciences., Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran. Email: akbary.ma@gmail.com
2. Corresponding Author, Department of Psychology, Faculty of Psychology and Social Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran. Email: farokhzad@riau.ac.ir
3. Department of Psychology, Faculty of Humanities, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: kh.abolmaali@iau-tnb.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:
Received: 31 May 2022
Revised: 16 Jul 2022
Accepted: 26 Jul 2022
Published: 22 Sep 2024

Keywords:
Emotion Control, Parent Attachment, Peer Attachment, Social Anxiety.

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the mediating role of emotion control in the relationship between parent and peer attachment with adolescents' social anxiety. The current investigation employed a descriptive- correlational methodology that was implemented with regard to its objectives. The statistical population consisted of 236,000 secondary school adolescents in Tehran who were studying in the 2020-21 academic year. The study samples were composed of 568 students (303 girls and 265 boys) who were selected using a multi-stage cluster sampling procedure. Each student completed the inventory of parent and peer attachment (IPPA), emotion control questionnaire (ECQ2), and social phobia inventory (SPIN). Ultimately, the data was analyzed using AMOS 24 software and a structural equation modeling procedure. Results indicated there was a negative and significant relationship ($P < 0.01$) between parent and peer attachment with social anxiety in adolescents. Additionally, the relationship between emotion control and social anxiety was positive and significant ($P < 0.01$), and adolescents' emotion control was significantly mediated by parent and peer attachment with respect to social anxiety ($P < 0.01$). The results of this investigation underscore the significance of supportive relationships with parents and peers as sources of encouragement that can significantly mitigate social anxiety among adolescents.

Cite this article: Akbari, M., Farokhzad, P., & Abolmaali Alhosseini, K. (2024). The Mediation Role of Emotion Control in Explaining the Causal Relationship between Parent and Peer Attachment with Social Anxiety in Adolescents. *Journal of Applied Psychological Research*, 15(3), 1-21. doi: 10.22059/japr.2023.343756.644283.

نقش واسطه‌ای مهار هیجانی در تبیین رابطه علی بین دلبستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی در نوجوانان

محبوبه اکبری^۱، پگاه فرخ زاد^{۲*}، خدیجه ابوالمعالی الحسینی^۳

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران. رایانامه:

akbary.ma@gmail.com

۲. نویسنده مسؤل، استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران. رایانامه:

farokhzad@riau.ac.ir

۳. استاد، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: kh.abolmaali@iau-tnb.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۱۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۰۴/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

کلیدواژه‌ها:

اضطراب اجتماعی، دلبستگی به والدین، دلبستگی به همسالان، مهار هیجان.

این پژوهش با هدف بررسی نقش واسطه‌ای مهار هیجان در رابطه بین دلبستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی-همبستگی و به لحاظ هدف کاربردی بود. جامعه آماری شامل کلیه نوجوانان مقطع دوم متوسطه شهر تهران به تعداد ۲۳۶۰۰۰ نفر بود که در نیمه دوم سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول تحصیل بودند. حجم نمونه ۵۶۸ دانش‌آموز (۳۰۳ دختر و ۲۶۵ پسر) بود که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شد و افراد به پرسشنامه‌های دلبستگی به والدین و همسالان (IPPA)، مهار هیجان (ECQ2) و هراس اجتماعی (SPIN) پاسخ دادند. در نهایت تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار AMOS-24 و روش مدل‌یابی معادلات ساختاری صورت گرفت. براساس یافته‌ها، هم دلبستگی به والدین و هم دلبستگی به همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان رابطه منفی و معنادار دارد ($P < 0/01$). همچنین رابطه بین مهار هیجانی با اضطراب اجتماعی نوجوانان مثبت و معنادار است ($P < 0/01$) و مهار هیجانی به صورت معناداری ($P < 0/01$) رابطه بین دلبستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان را میانجی‌گری می‌کند. نتایج این مطالعه کیفیت رابطه با والدین و همسالان را به عنوان منابع حمایت‌کننده‌ای که می‌توانند نقشی برجسته در کاهش اضطراب اجتماعی نوجوانان داشته باشند، تأیید می‌کند.

استناد: اکبری، م.، فرخ زاد، پ.، و ابوالمعالی الحسینی، خ. (۱۴۰۳). نقش واسطه‌ای مهار هیجانی در تبیین رابطه علی بین دلبستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی در نوجوانان. فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۵(۳)، ۲۱-۱. doi: 10.22059/japr.2023.343756.644283

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران

DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2023.343756.644283>

© نویسنده‌گان.

۱. مقدمه

ترس و نگرانی، احساساتی طبیعی هستند که به ما در سازش با پستی و بلندی‌های زندگی کمک می‌کنند، اما این احساسات گاهی می‌توانند مغلوب‌کننده باشند و به بروز اختلالات اضطرابی منجر شوند (فرناندز^۱، ۲۰۱۷) که به‌خاطر بیش‌ازاندازه‌بودن یا تداوم‌داشتن در طی زندگی، با ترس و اضطراب ناشی از استرس یا ترس به‌نحوا رشدی تفاوت دارند (راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی^۲، ۲۰۱۳). براساس پیشینه پژوهشی، شیوع اختلالات اضطرابی در نوجوانی با دوران بزرگسالی متفاوت است. یکی از اختلالات این دسته که با فراوانی بیشتری در دوره نوجوانی روی می‌دهد، اختلال اضطراب اجتماعی (هراس اجتماعی)^۳ است (تسین و همکاران^۴، ۲۰۱۴). پنجمین مجموعه تشخیصی و آماری انجمن روان‌پزشکی آمریکا (۲۰۱۳) نرخ شیوع اختلال اضطراب اجتماعی را در مردم آمریکا حدود ۷ درصد اعلام می‌کند و اعلام می‌دارد که مشکلات ناشی از این اختلال فراگیرتر از سایر فوبیها است و نابسامانی بیشتری را در فعالیتهای عادی فرد به‌وجود می‌آورد. همچنین بررسی همه‌گیرشناسی اختلال اضطراب اجتماعی در میان دانش‌آموزان نوجوان ایرانی نشان می‌دهد شیوع این اختلال در کل ۱۸/۸ درصد و در دانش‌آموزان دختر بیشتر از پسرها است. شدت این اختلال در ۱۲/۲ درصد افراد متوسط، در ۴/۹ درصد افراد شدید و در ۱/۷ درصد افراد بسیار شدید است (حیدری‌زاده و همکاران، ۱۳۹۶).

بررسی سیستماتیک مطالعات مرتبط با اختلال اضطراب اجتماعی در کودکان و نوجوانان حاکی از آن است که اضطراب اجتماعی بالا، با مشکلات تنظیم هیجان از جمله اجتناب اجتماعی، افکار منفی تکرارشونده، سوگیری در تفسیر اطلاعات اجتماعی و ابراز هیجانی کمتر همراه می‌شود (گلمبک و همکاران^۵، ۲۰۲۰). از این‌رو این اختلال با انگیزه‌های اجتنابی بیشتر و تقرب‌جویی کمتر در حوزه‌های بین‌فردی مشخص می‌شود (بلی، کشت و همکاران^۶، ۲۰۲۱) و به‌خصوص در میان جوانان، ترس شدید از انتقاد و اجتناب از انجام فعالیت در حضور دیگران را به همراه دارد (اندروماهی، دیمیتار^۷، ۲۰۱۴) که می‌تواند با کاهش شدید کیفیت زندگی، (آلسمقن^۸، ۲۰۲۱) نوجوانان را در خطر عوارض ثانویه از قبیل اختلالات افسردگی، مصرف مواد و اختلالات جسمانی قرار دهد (کناپ و همکاران^۹، ۲۰۱۵).

براساس تحقیقات پژوهشی، خطر شکل‌گیری اختلال اضطراب اجتماعی با سبک دلبستگی ناایمن و تجارب اجتماعی ناخوشایند با همسالان افزایش می‌یابد (نورتن و ابوت^{۱۰}، ۲۰۱۷). از آنجا که در طول نوجوانی، روابط همسالان در اولویت قرار می‌گیرد، طرد و قربانی‌شدن توسط همسالان (چیو و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۱) و حمایت کمتر دوستان، با اضطراب اجتماعی بیشتری همراه می‌شود (ویموث و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۹). از سوی دیگر دلبستگی ناایمن به والدین، اضطراب نوجوانان از تمسخر را افزایش می‌دهد (وو و همکاران^{۱۳}، ۲۰۱۹). از طرفی پذیرش کمتر والدین رابطه منحصربه‌فردی با تجربه اضطراب اجتماعی دارد (یف^{۱۴}، ۲۰۱۸).

ریشه‌های نظریه دلبستگی در چندین نگارش اولیه جان بالبی^{۱۵} (۱۹۶۹) و تعریف مری اینزورث^{۱۶} (۱۹۷۸) از تفاوت‌های فردی دلبستگی واقع شده است (به نقل از کریتندن^{۱۷}، ۲۰۱۷). در این نظریه، رشد انسان به‌عنوان فرایندی از برقراری و تداوم دلبستگی

1. Fernandez
2. diagnostic and statistical manual of mental disorders
3. social anxiety disorder (social phobia)
4. Tassin et al.
5. Golombek et al.
6. Blay et al.
7. Andromahi & Dimitar
8. Alsamghan
9. Knappe et al.
10. Norton & Abbott
11. Chiu et al.
12. Weymouth et al.
13. Wu et al.
14. Yaffe
15. John Bowlby
16. Mary D. S. Ainsworth
17. Crittenden

با نخستین نمادهای دلبستگی و دیگر افراد مهم در نظر گرفته می‌شود. کودک در حال رشد پیوندهایی را فراتر از قلمرو اولیه خود با افرادی که در جوامع گسترده‌تر هستند برقرار می‌سازد و تحولات نوجوانان، دلبستگی آن‌ها را از خانواده به همسالان انتقال می‌دهد. براساس سبک‌های دلبستگی، کودکی که دلبستهٔ ایمن است، یک بازنمایی درونی از خودی دوست‌داشتنی و دیگرانی مراقبت‌کننده دارد که برای او امکان تعاملات لذت‌بخش متناوب و کاوش هیجان‌انگیز در دنیای جالب را ممکن می‌سازد، اما کودکی که دلبستهٔ ناایمن است، الگویی درونی از خودی که ارزشمند و دوست‌داشتنی نیست پرورش می‌دهد و دیگران را غیرقابل‌پیش‌بینی و بی‌اعتنا می‌انگارد (گومز^۱، ۱۹۹۷).

واکاوی پژوهش‌های طولی، حکایت از نقش پیش‌بینی‌کنندهٔ سبک دلبستگی کودکی در میزان سازگاری، روان‌رنجوری (یانگ و همکاران^۲، ۲۰۱۹)، تنهایی و اضطراب اجتماعی دوران بزرگسالی دارد (فرانسون و همکاران^۳، ۲۰۱۶). همچنین مطالعات روان‌شناختی نوجوانان نشان می‌دهد دلبستگی ناایمن به والدین با علائم اضطرابی (ساعدی و اقدسی، ۱۳۹۷) و مشکلات رفتاری-هیجانی رابطهٔ مستقیم دارد (الدیلد و همکاران^۴، ۲۰۱۶). از سوی دیگر کاهش دلبستگی به همسالان با کاهش عزت‌نفس و تجربیات سوءاستفادهٔ بیشتر در اوایل نوجوانی همراه می‌شود (جو و لی^۵، ۲۰۱۸) و امکان بروز مشکلات درونی‌سازی، افسردگی و اضطرابی را افزایش می‌دهد (گوریس^۶، ۲۰۱۶). از آنجا که نوجوانان تلاش می‌کنند جایگاه و جهان‌بینی خود از زندگی را براساس تغییراتی که در روابط خانواده و حلقه‌های اجتماعی آن‌ها رخ می‌دهد بنا کنند (فرناندز، ۲۰۱۷)، دلبستگی به والدین و همسالان می‌تواند با کاهش واکنش‌های آسیب‌رسان نسبت به رویدادهای تنش‌زا (آرمسدن و گرینبرگ^۷، ۱۹۸۷) و پیش‌بینی‌کنندهٔ سلامت روانی نوجوانان در جنبه‌های گوناگون زندگی باشد (الدیلد و همکاران، ۲۰۱۶).

مطالعات نشان می‌دهد عمدهٔ تلاش‌های مدیریت هیجانی در افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی در جهت به‌حداقل‌رساندن نظارت دیگران در طی تعاملات اجتماعی است (فارمر و کاشدان^۸، ۲۰۱۲)، از این رو یکی دیگر از عناصر مرتبط با اختلال اضطراب اجتماعی، مهار هیجان بالا و انعطاف‌پذیری هیجانی کمتر است (گودمن و همکاران^۹، ۲۰۲۱). اگرچه مهار عاطفی^{۱۰} خوب با نشخوارگری^{۱۱} و سرکوب هیجان^{۱۲} کمتر همراه می‌شود، ظرفیت اندک نوجوانان در بازداری توجه و واکنش به اطلاعات عاطفی منحرف‌کننده موجب نقص مهار عاطفی کارآمد نسبت به دوران کودکی و بزرگسالی می‌شود (اشوایزر و همکاران^{۱۳}، ۲۰۲۰). در نتیجه نوجوانان با به‌کارگیری راهبردهای ناسازگارانه‌ای مانند نشخوارگری، اجتناب و سرکوب هیجان، بهزیستی اجتماعی ضعیف‌تر و علائم اضطرابی بیشتری را تجربه می‌کنند (شافر و همکاران^{۱۴}، ۲۰۱۷؛ چرونسکی و هانت^{۱۵}، ۲۰۱۹) که رابطه‌ای مستقیم با میزان علائم روان‌شناختی آن‌ها دارد (آلدو و همکاران^{۱۶}، ۲۰۱۴).

با تعریف تنظیم هیجان به عنوان فرایندهای خودتنظیمی که موجب ارتقای شایستگی رفتاری می‌شود، درک این مسئله برای ما تسهیل می‌شود که چرا تنظیم هیجان به عنوان عامل مهم سازگاری فردی و شایستگی اجتماعی در نظر گرفته شده و چرا پرخاشگری و کناره‌گیری اجتماعی اغلب بدتنظیمی هیجانی تلقی می‌شوند (تامپسون^{۱۷}، ۲۰۱۱). در این راستا راجر و نشوور^{۱۸} در

1. Gomez
2. Young et al.
3. Fransson et al.
4. Oldfield et al.
5. Ju & Lee
6. Gorrese
7. Armsden & Greenberg
8. Farmer & Kashdan
9. Goodman et al.
10. affective control
11. rumination
12. emotion suppression
13. Schweizer et al.
14. Schäfer et al.
15. Chervonsky & Hunt
16. Aldao et al.
17. Thompson
18. Roger & Neshsover

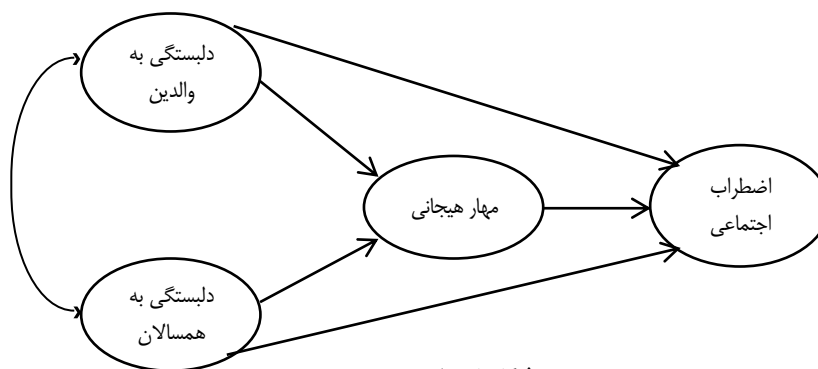
سال ۱۹۸۷، چهار عامل مهار هیجان را توصیف کردند که شامل مرور ذهنی^۱ (نشخوارگری)، بازداری هیجانی^۲، کنترل پرخاشگری^۳ و کنترل خوش‌خیم^۴ است. آن‌ها مهار هیجان را به‌عنوان تمایل به بازداری ابراز واکنش‌های هیجانی تعریف کردند و ادعان داشتند که مهار هیجان می‌تواند از طریق به تأخیرانداختن ترمیم هیجانی در برانگیختگی خودکار، افراد را نسبت به بیماری‌های مرتبط با استرس مستعد سازد (به نقل از راجر و نجاریان^۵، ۱۹۸۹). راجر و همکاران (۱۹۹۶) دریافتند نشخوارگری و بازداری هیجانی به‌عنوان دو بعد نسبتاً مستقل از یک سبک هیجانی قابل‌شناسایی هستند (به نقل از راجر و همکاران^۶، ۲۰۱۱) که به‌طور چشمگیری با حوزه کنترل بین‌فردی رابطه معکوس دارند (راجر و نجاریان، ۱۹۸۹) و می‌توانند پیش‌بینی‌کننده سلامت ضعیف‌تر افراد باشند. همچنین کنترل پرخاشگری و کنترل خوش‌خیم، بخشی از مجموعه برون‌گرایی را تشکیل می‌دهند که با رفتار تکانشی رابطه معکوس دارند و از یکدیگر به‌واسطه ماهیت عمدتاً تهاجمی کنترل پرخاشگری متمایز می‌شوند (راجر و همکاران، ۲۰۱۱).

با توجه به این مهم که تنظیم هیجان ناکارآمد در اختلالات روان‌شناختی نوجوانان نقش فراتشخیصی دارد (برنینگ و همکاران^۷، ۲۰۲۲)، شفاف‌سازی تفاوت‌های فردی در تغییرات تحولی تنظیم هیجان سزاوار توجه بیشتری است (هرد و همکاران^۸، ۲۰۲۰). تحقیقات نشان می‌دهد جهت‌گیری دلبستگی اهمیت زیادی در سلامت و تنظیم هیجان دارد و دلبستگی نایمن به‌دلیل نقیصی که در ساختار عصبی تنظیم هیجان ایجاد می‌کند (میکولینسر و شیور^۹، ۲۰۱۹)، یکی از مهم‌ترین عوامل خطر برای دستاوردهای ضعیف در دوران رشد است (گاردنر و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۰). دلبستگی نایمن با والدین در نوباوگی، پیش‌بینی‌کننده روابط دوستانه نایمن‌تر در نوجوانی است (گیرمه و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۱) و از طریق دشواری در تنظیم هیجان، خطر ابتلا به اختلالات اضطرابی، وسواس و افسردگی را افزایش می‌دهد (بشارت و همکاران، ۱۳۹۷). با وجود این، رابطه مثبت دلبستگی ایمن به همسالان با رفتارهای جامعه‌پسند در دوران نوجوانی موجب شده که محققان بر اهمیت روابط سالم با همسالان به‌عنوان یک عامل حمایتی قدرتمند در ارتقای سلامت هیجانی و کاهش مشکلات روان‌شناختی نوجوانان تأکید ورزند (شوپس و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۰). افراد دلبسته نایمن، در مقابله با تهدیدهای هیجانی اغلب از راهبردهای بیش‌تنظیم‌کننده^{۱۳} (مانند نشخوارگری و تمرکز بر خود^{۱۴}) و کم‌تنظیم‌کننده^{۱۵} (مانند سرکوب هیجان و اجتناب از نزدیک شدن به دیگران^{۱۶}) استفاده می‌کنند که به روابط نایمن دوستانه، به‌کارگیری هرچه بیشتر راهبردهای غیرانطباقی در موقعیت‌های تهدیدکننده (گیرمه و همکاران، ۲۰۲۱) و اضطراب اجتماعی بیشتر در دوران نوجوانی می‌انجامد (غضنفری و ندری، ۱۳۹۸). در نتیجه اضطراب اجتماعی حاصل تعامل مداوم بدتنظیمی هیجانی با سبک دلبستگی نایمن است که در بروز سایر علائم روان‌شناختی نیز نقش برجسته‌ای دارند (لوچک و همکاران^{۱۷}، ۲۰۲۱).

براساس مطالبی که تاکنون بررسی شدند، دلبستگی به والدین و همسالان نقش مؤثری در مشکلات روان‌شناختی نوجوانان ایفا می‌کند. از آنجا که اضطراب اجتماعی یکی از شایع‌ترین مشکلات اضطرابی در دوران نوجوانی است که با سبک دلبستگی و بدتنظیمی هیجانی همبستگی چشمگیری دارد، در این مطالعه بر آن شدیم تا با توجه به خلأ مطالعاتی در زمینه کیفیت روابط با

1. rehearsal
2. emotional inhibition
3. aggression control
4. benign control
5. Roger & Najarian
6. Roger et al.
7. Brenning et al.
8. Herd et al.
9. Mikulincer & Shaver
10. Gardner et al.
11. Girme et al.
12. Schoeps et al.
13. hyper-regulation
14. being self-focused
15. hypo-regulation
16. disengaging from close others
17. Lewczuk et al.

همسالان و سبک‌های ترجیحی مهار هیجان، نقش واسطه‌ای مهار هیجانی در رابطه بین دلبستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان را از طریق پنج فرضیه بررسی کنیم: ۱. دلبستگی به والدین در نوجوانان اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند؛ ۲. دلبستگی به همسالان در نوجوانان اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند؛ ۳. مهار هیجانی در نوجوانان اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند؛ ۴. مهار هیجانی در نوجوانان رابطه بین دلبستگی به والدین و اضطراب اجتماعی را میانجی‌گری می‌کند؛ ۵. مهار هیجانی در نوجوانان رابطه بین دلبستگی به همسالان و اضطراب اجتماعی را میانجی‌گری می‌کند.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

۲. روش

۲-۱. جامعه، نمونه و روش اجرا

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است که به صورت معادلات ساختاری، روابط بین متغیرها را بررسی می‌کند. جامعه مورد مطالعه دربرگیرنده ۲۳۶،۰۰۰ نوجوانی است که در نیمه دوم سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در مقطع متوسطه دوم شهر تهران مشغول به تحصیل بودند. از نظر کاف و مارکولایدز^۱ (۱۳۹۳) در مدل‌یابی معادلات ساختاری به ازای هر پارامتر می‌توان ۵ تا ۳۵ نمونه در نظر گرفت. در این مطالعه با احتساب سیزده خطای نشانگر، یک خطای کوواریانس، پنج مسیر و دو خطای درون‌زای نهفته ۲۱ پارامتر شناسایی شدند. سپس با در نظر گرفتن ۲۷ آزمودنی در ازای هر پارامتر، حجم نمونه ۵۶۸ نفر برآورد شد و از این میان ۲۶۵ پسر و ۳۰۳ دختر براساس نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و وارد مطالعه شدند. پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش کل شهر تهران، از بین مناطق ۱۹ گانه سه منطقه و از هر منطقه، شش مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شدند. با توجه به غیرحضور بودن مدارس در دوران همه‌گیری ویروس کرونا، پس از مراجعه به مدارس مذکور و هماهنگی با مسئولان مدارس، لینک پرسشنامه‌های آنلاین به همراه جزئیات تکمیل پرسشنامه، هدف بنیادی پژوهش و اختیاری بودن شرکت در مطالعه، از طریق مشاوران هر مقطع تحصیلی در گروه‌های کلاسی قرار گرفت. معیارهای ورود به این پژوهش عبارت بودند از: رضایت آگاهانه، دامنه سنی ۱۵-۱۸ و تحصیل در مقطع متوسطه دوم مدارس منتخب تهران. معیارهای خروج از پژوهش شامل نداشتن والد و سن کمتر از ۱۵ و بیشتر از ۱۸ سال بود. برای رعایت اصول اخلاقی، شرکت در این پژوهش به صورت داوطلبانه و براساس رضایت دانش‌آموزان انجام شد. همچنین برای اطمینان شرکت‌کنندگان از محرمانه بودن پاسخنامه‌ها، اطلاعات شخصی درخواست نشد.

۲-۲. ابزار سنجش

۲-۲-۱. پرسشنامه هراس اجتماعی^۲ (SPIN)

این پرسشنامه نخستین بار توسط کانر و همکاران^۳ (۲۰۰۰) به منظور ارزیابی علائم بالینی هراس اجتماعی ساخته شد که شامل

1. Raykov & Marcoulides
2. Social Phobia Inventory (SPIN)
3. Connor et al.

۱۷ ماده در سه خرده‌مقیاس ترس^۱ (۶ ماده)، اجتناب^۲ (۷ ماده) و علائم فیزیولوژیکی^۳ (۴ ماده) است و نمره‌گذاری آن براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (اصلاً= صفر تا بی‌نهایت = ۴) صورت می‌گیرد. سازندگان این ابزار، روایی هم‌زمان^۴ آن را از طریق محاسبه ضریب همبستگی کل پرسشنامه هراس اجتماعی با مقیاس اضطراب اجتماعی لایویتز^۵ (LSAS) ۰/۵۵، با کل مقیاس هراس اجتماعی کوتاه^۶ دیویدسون و همکاران (BSPS) ۰/۵۷ و با خرده‌مقیاس‌های آن شامل ترس ۰/۶۱، اجتناب ۰/۴۷ و علائم فیزیولوژیکی ۰/۶۶ گزارش کردند که همگی از معناداری بالایی برخوردار بودند. همچنین با بررسی ثبات درونی این مقیاس در سه گروه از افراد دارای علائم اضطراب اجتماعی، آلفای کرونباخ^۷ مربوط به کل مقیاس را بین ۰/۸۷ تا ۰/۹۴، خرده‌مقیاس ترس را ۰/۶۸ تا ۰/۷۶، اجتناب را ۰/۷۱ و علائم فیزیولوژیکی را ۰/۷۰ تا ۰/۷۳ اعلام کردند (کانر و همکاران، ۲۰۰۰). بررسی روایی و پایایی مقیاس هراس اجتماعی در نمونه بالینی ایرانی نشان می‌دهد روایی همگرای SPIN با اضطراب فوییک نسخه تجدیدنظرشده چک‌لیست نشانگان ۹۰ سؤالی^۸ (SCL-90-R) و با پرسشنامه خطای شناختی^۹ (CEQ) به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۴۷ و روایی افتراقی SPIN با مقیاس درجه‌بندی حرمت خود^{۱۰} (SERS) و با سیاهه تصویر بدنی^{۱۱} (MBRSQ) به ترتیب ۰/۷۰- و ۰/۴۴- است. پایایی آن با روش آلفای کرونباخ، ضریب اسپیرمن براون و آزمون بازآزمون به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۷ و ۰/۸۲ گزارش شده که حاکی از مطلوب بودن ابزار اندازه‌گیری است (حسنوند عموزاده، ۱۳۹۵). در مطالعه حاضر، پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های ترس ۰/۸۳، اجتناب ۰/۸۲، علائم فیزیولوژیکی ۰/۷۶ و برای کل ابزار ۰/۹۲ محاسبه شد.

۲-۲-۲. پرسشنامه دل‌بستگی به والدین و همسالان^{۱۲} (IPPA)

آرمسدن و گرینبرگ^{۱۳} (۱۹۸۷) به منظور ارزیابی ادراک نوجوانان از ابعاد عاطفی-شناختی مثبت و منفی روابط با والدین و دوستان نزدیک، به‌ویژه نقش این عوامل در امنیت روان‌شناختی، ابزار دل‌بستگی به والدین و همسالان را ساختند. این مقیاس شامل ۲۴ ماده است که ۱۲ ماده ابتدایی ادراک دل‌بستگی به والدین و ۱۲ ماده انتهایی ادراک دل‌بستگی به همسالان را در سه بعد ارتباط، اعتماد و بیگانگی^{۱۴} (۴ ماده برای هر بعد) براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) سنجش می‌کند (به نقل از راه‌پیمای و شیخ‌الاسلامی، ۱۳۹۵). سازندگان این مقیاس ضریب پایایی آن را از طریق بازآزمایی در فاصله زمانی سه‌هفته‌ای برای مؤلفه دل‌بستگی به والدین ۰/۹۳ و مؤلفه دل‌بستگی به همسالان ۰/۸۶ محاسبه کردند. آن‌ها همچنین روایی این مقیاس در نوجوانان را براساس رابطه معنادار متوسط تا زیاد بین نمرات دل‌بستگی به والدین با نمرات خود اجتماعی و خود خانوادگی از مقیاس خودپنداره تنسی^{۱۵} (TSCS) و اغلب خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه محیط خانواده^{۱۶} (FES) و رابطه معنادار دل‌بستگی به همسالان با مفهوم خود اجتماعی (TSCS) و خرده‌مقیاس آزادی بیان خانواده (FES)، مطلوب گزارش کردند (آرمسدن و گرینبرگ، ۱۹۸۷). رستمی و جوکار (۱۳۹۶) نیز برای تعیین روایی پرسشنامه، با استفاده از تحلیل عوامل به روش مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس^{۱۷}، دو عامل اصلی را استخراج کردند. آن‌ها مقدار ضریب KMO^{۱۸} را ۰/۸۴ و ضریب

1. fear
2. avoidance
3. physiological symptoms
4. concurrent validity
5. Liebowitz social anxiety scale (LSAS)
6. Brief Social Phobia Scale (BSPS)
7. Cronbach's alpha
8. Symptom Checklist-90-Revised (SCL-90-R)
9. Cognitive Error Questionnaire (CEQ)
10. Self-Esteem Rating Scale (SERS)
11. Multidimensional Body-Self Relations Questionnaire (MBRSQ)
12. Inventory of Parent and Peer Attachment (IPPA)
13. Armsden & Greenberg
14. communication, trust, and alienation
15. Tennessee Self-Concept Scale (TSCS)
16. Family Environment Scale (FES)
17. Varimax Rotation
18. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)

کرویت بارتلت^۱ را $۰/۰۰۰۱ < p$) به دست آوردند که بیانگر کفایت ماتریس همبستگی پرسشنامه است. همچنین با استفاده از آلفای کرونباخ ضریب پایایی پرسشنامه برای بعد دلبستگی به والدین را $۰/۸۳$ و برای بعد دلبستگی به همسالان را $۰/۷۵$ گزارش کردند. در این مطالعه پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل دلبستگی به والدین و سه خرده‌مقیاس آن یعنی ارتباط، اعتماد و بیگانگی به ترتیب $۰/۹۲$ ، $۰/۸۲$ ، $۰/۸۵$ و $۰/۷۹$ و برای کل دلبستگی به همسالان و خرده‌مقیاس‌های آن به ترتیب $۰/۹۴$ ، $۰/۷۱$ ، $۰/۸۳$ و $۰/۷۰$ محاسبه شد.

۲-۲-۳. پرسشنامه مهار هیجان^۲ (ECQ2)

این ابزار را در ابتدا راجر و نشور (۱۹۸۷) ارائه و سپس راجر و نجاریان^۳ (۱۹۸۹) آن را بازنگری کردند. پرسشنامه شامل ۵۶ مؤلفه است که تمایل به مهار هیجان را از طریق چهار خرده‌مقیاس بازداری هیجانی، نشخوارگری، کنترل پرخاشگری و کنترل خوش خیم (۱۴ آیتم برای هر کدام) می‌سنجد. در این مقیاس، نمره بالاتر بیانگر مهار هیجانی بیشتر است و نمره‌گذاری برخی سوالات به صورت معکوس انجام می‌شود. راجر و نجاریان (۱۹۸۹) به منظور برآورد تجانس درونی این ابزار از طریق فرمول کودر-ریچاردسون^۴ به محاسبه ضریب پایایی آن پرداختند و میزان آن را براساس مقادیر به دست آمده برای نشخوارگری $۰/۸۶$ ، مهار هیجان $۰/۷۷$ ، کنترل خوش خیم $۰/۷۹$ و کنترل پرخاشگری $۰/۸۱$ رضایت‌بخش و مطلوب دانستند. همچنین اذعان کردند که بررسی روایی هم‌زمان ECQ2 حاکی از رابطه معنادار نشخوارگری با مؤلفه روان‌رنجورخویی پرسشنامه شخصیت آیزنک^۵ (EPQ)، رابطه معکوس معنادار کنترل پرخاشگری با سیاهه خصومت باس-دورکی^۶، رابطه متوسط معنادار کنترل خوش خیم با مؤلفه روان‌پریشی EPQ و رابطه معنادار بازداری هیجانی با مؤلفه برون‌گرایی EPQ است. نامدار، سرابیان و ذبیحی حصار (۱۳۹۸) اذعان کردند که روایی این پرسشنامه توسط چند تن از متخصصان و استادان روان‌شناسی بررسی و تأیید شده است. آن‌ها پایایی این ابزار را با روش آلفای کرونباخ محاسبه و میزان آن را برای ابعاد بازداری هیجانی، کنترل پرخاشگری، نشخوارگری، کنترل خوش خیم و کل مهار هیجانی به ترتیب $۰/۶۱$ ، $۰/۷۰$ ، $۰/۶۸$ ، $۰/۷۷$ و $۰/۷۰$ گزارش کردند. در مطالعه حاضر، پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای کل ابزار و ابعاد بازداری هیجان، مهار پرخاشگری، نشخوارگری و مهار خوش خیم به ترتیب $۰/۸۲$ ، $۰/۶۹$ ، $۰/۷۵$ ، $۰/۸۰$ و $۰/۷۱$ محاسبه شد.

۲-۳. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌های پژوهش با نرم‌افزار AMOS-24 و به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری^۷ تجزیه و تحلیل شدند.

۳. یافته‌ها

۳-۱. توصیف جمعیت‌شناختی

در این مطالعه ۵۶۸ نوجوان با دامنه سنی ۱۵ تا ۱۸ حضور داشتند که ۲۶۵ نفر (۴۶/۴ درصد) از آنان پسر و ۳۰۳ نفر (۵۳/۳ درصد) دختر بودند. در بین شرکت‌کنندگان ۱۰۶ نفر (۴۱/۱ درصد) از پسران و ۲۰۲ نفر (۶۶/۷ درصد) از دختران در پایه دهم، ۸۵ نفر (۳۲/۱ درصد) از پسران و ۸۲ نفر (۲۷/۱ درصد) از دختران در پایه یازدهم و ۷۱ نفر (۲۶/۸ درصد) از پسران و ۱۹ نفر (۶/۳ درصد) از دختران در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند.

1. Kerovit Bartlett
2. Emotion Control Questionnaire (ECQ)
3. Roger & Najarian
4. Kuder-Richardson Formula 20
5. Eysenck Personality Questionnaire (EPQ)
6. Buss-Durkee Hostility Inventory
7. Structural Equation Model

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
دل‌بستگی به والدین: ارتباط	۱۲/۴۶	۳/۱۸	-۰/۴۹	-۰/۵۸	۰/۷۳	۱/۳۷
دل‌بستگی به والدین: اعتماد	۱۵/۰۷	۳/۸۹	-۰/۷۱	-۰/۰۹	۰/۴۵	۲/۳۲
دل‌بستگی به والدین: بیگانگی	۱۴/۹۳	۳/۶۹	-۰/۵۶	-۰/۴۶	۰/۳۲	۳/۱۲
دل‌بستگی به همسالان: ارتباط	۱۲/۱۷	۳/۴۴	۰/۰۱	-۰/۳۲	۰/۳۲	۳/۱۱
دل‌بستگی به همسالان: اعتماد	۱۴/۸۷	۳/۷۹	-۰/۷۰	-۰/۲۶	۰/۵۴	۱/۸۶
دل‌بستگی به همسالان: بیگانگی	۱۴/۷۴	۳/۹۰	-۰/۹۰	۰/۱۸	۰/۴۶	۲/۱۶
مهار هیجان: بازداري هیجانی	۶/۹۹	۲/۸۸	۰/۰۱	-۰/۸۷	۰/۷۳	۱/۳۶
مهار هیجان: کنترل پرخاشگری	۵/۷۵	۳/۲۱	۰/۱۶	-۰/۷۹	۰/۸۰	۱/۲۵
مهار هیجان: نشخوار	۶/۲۳	۳/۱۹	-۰/۲۱	-۱/۰۳	۰/۶۲	۱/۶۱
مهار هیجان: کنترل خوش‌خیم	۶/۲۱	۳/۰۹	۰/۲۴	-۰/۷۶	۰/۶۱	۱/۶۳
اضطراب اجتماعی: ترس	۶/۵۸	۲/۱۷	۰/۷۷	۰/۰۲	-	-
اضطراب اجتماعی: اجتناب	۸/۶۶	۲/۹۳	۰/۶۴	-۰/۲۳	-	-
اضطراب اجتماعی: ناراحتی فیزیولوژیک	۴/۱۴	۲/۶۵	۰/۹۵	۰/۴۱	-	-

۳-۲. شاخص‌های توصیفی

بر اساس جدول ۱، توزیع داده‌های تک‌متغیری در این پژوهش از طریق ارزیابی مقادیر کشیدگی و چولگی تک‌تک متغیرها برای همه مؤلفه‌ها در محدوده ± 2 قرار دارد که بیانگر برقرار بودن مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های تک‌متغیری در بین داده‌ها است. همچنین بررسی مفروضه هم‌خطی بودن به کمک عامل تورم واریانس و ضریب تحمل حاکی از برقراری مفروضه هم‌خطی بودن در بین داده‌های پژوهش حاضر است؛ زیرا مقادیر ضریب تحمل متغیرهای پیش‌بین بزرگ‌تر از $0/1$ و مقادیر عامل تورم واریانس هریک از آن‌ها کوچک‌تر از 10 است. در این پژوهش مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چندمتغیری از طریق تحلیل اطلاعات مربوط به فاصله ماهالانوبیس بررسی شد و با توجه به شاخص کشیدگی بزرگ‌تر از 2 ، پس از ترسیم نمودار باکس پلات و حذف اطلاعات چهار شرکت‌کننده‌ای که تشکیل داده‌های پرت چندمتغیری داده بودند، مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌های مربوط به فاصله ماهالانوبیس $1/16$ و $1/28$ به دست آمد؛ علاوه بر این نمودار هیستوگرام بیانگر برقراری مفروضه نرمال بودن توزیع چندمتغیری بعد از حذف داده‌های پرت چندمتغیری بود.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. دل‌بستگی به والدین: ارتباط	۱												
۲. دل‌بستگی به والدین: اعتماد	۰/۶۱**	۱											
۳. دل‌بستگی به والدین: بیگانگی	۰/۵۵**	۰/۶۷**	۱										
۴. دل‌بستگی به همسالان: ارتباط	۰/۱۷**	۰/۱۵**	۰/۱۱*	۱									
۵. دل‌بستگی به همسالان: اعتماد	۰/۳۰**	۰/۳۵**	۰/۳۳**	۰/۴۱**	۱								
۶. دل‌بستگی به همسالان: بیگانگی	۰/۳۷**	۰/۳۲**	۰/۳۵**	۰/۳۴**	۰/۵۰**	۱							
۷. مهار هیجان: بازداري هیجانی	۰/۳۱**	۰/۳۰**	۰/۳۰**	۰/۳۴**	۰/۳۵**	۰/۳۱**	۱						

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۸. مهار هیجان: کنترل پرخاشگری	۱.۰۰۰	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*
۹. مهار هیجان: نشخوار	۰.۳۰۰*	۱.۰۰۰	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*
۱۰. مهار هیجان: کنترل خوش‌خیم	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۱.۰۰۰	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*
۱۱. اضطراب اجتماعی: ترس	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۱.۰۰۰	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*
۱۲. اضطراب اجتماعی: اجتناب	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۱.۰۰۰	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*
۱۳. اضطراب اجتماعی: ناراحتی فیزیولوژیک	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۱.۰۰۰	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*	۰.۳۰۰*

*P<۰/۰۵, **P<۰/۰۱

جدول ۲ نشان می‌دهد هر سه مؤلفه دل‌بستگی به والدین و دو مؤلفه اعتماد و بیگانگی^۱ دل‌بستگی به همسالان به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ با مؤلفه‌های سه‌گانه اضطراب اجتماعی همبسته هستند. اما مؤلفه ارتباط دل‌بستگی به همسالان فقط با مؤلفه اجتناب اضطراب اجتماعی همبسته است. براساس جدول ۲، هر چهار مؤلفه مهار هیجان^۲ در سطح معناداری ۰/۰۱ با هر سه مؤلفه اضطراب اجتماعی همبستگی مثبت دارند.

۳-۳. آزمون فرضیه‌ها

برای آزمون فرضیه‌ها از روش تحلیل مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. این روش در دو مرحله، ابتدا به ارزیابی چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری‌شده و در ادامه به ارزیابی چگونگی برازش مدل ساختاری با داده‌ها می‌پردازد. هدف مدل اندازه‌گیری، ارزیابی قابلیت هریک از نشانگرها در سنجش متغیرهای مکنون است. در این پژوهش ۱۳ نشانگر برای انعکاس چهار ساختار مکنون در نظر گرفته شده بود و چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، نرم‌افزار AMOS-24 و برآورد بیشینه احتمال^۳ (ML) ارزیابی شد.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری

شاخص‌های برازندگی	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	CFI	RMSEA
مدل اولیه	۲۱۷/۷۹	۵۹	۳/۶۹	۰/۹۴۲	۰/۹۱۱	۰/۹۵۰	۰/۰۶۹
نقاط برش	-	-	کمتر از ۳	۰/۹۰ >	۰/۸۵۰ >	۰/۹۰ >	۰/۰۸ <

جدول ۳ نشان می‌دهد شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تأییدی از برازش قابل قبول مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری‌شده حمایت می‌کنند ($\chi^2/df=۳/۶۹$, CFI=۰/۹۵۰, GFI=۰/۹۴۲, AGFI=۰/۹۱۱ و RMSEA=۰/۰۶۹).

جدول ۴. پارامترهای مدل اندازه‌گیری پژوهش در تحلیل عاملی تأییدی

متغیرها	b	β	SE	t
دل‌بستگی به والدین: ارتباط	۱	۰/۷۷۲		
دل‌بستگی به والدین: اعتماد	۱/۴۱۶	۰/۸۹۲	۰/۰۶۴	۲۲/۰۴**

۱. در این پژوهش، نمرات مؤلفه بیگانگی دل‌بستگی به صورت معکوس نمره‌گذاری شده است.

۲. در این پژوهش، دو مؤلفه کنترل پرخاشگری و کنترل خوش‌خیم مهار هیجانی به صورت معکوس نمره‌گذاری شده‌اند.

متغیرها	b	β	SE	t
دلبستگی به والدین: بیگانگی	۱/۳۲۴	-۰/۸۸۱	۰/۰۶۱	۲۱/۸۷**
دلبستگی به همسالان: ارتباط	۱	-۰/۶۴۸		
دلبستگی به همسالان: اعتماد	۱/۶۳۴	-۰/۹۵۶	۰/۱۲۹	۱۲/۵۵**
دلبستگی به همسالان: بیگانگی	۰/۹۱۲	-۰/۵۲۵	۰/۰۸۰	۱۱/۳۵**
مهار هیجانی: بازداری هیجانی	۱	-۰/۴۸۵		
مهار هیجانی: کنترل پرخاشگری	۰/۹۷۰	-۰/۴۲۴	۰/۱۳۶	۷/۱۱**
مهار هیجانی: نشخوار	۱/۴۶۲	-۰/۶۴۱	۰/۱۶۴	۸/۹۰**
مهار هیجانی: کنترل خوش‌خیم	۱/۴۴۰	-۰/۶۶۱	۰/۱۶۰	۹/۰۰**
اضطراب اجتماعی: ترس	۱	-۰/۹۲۹		
اضطراب اجتماعی: اجتناب	۱/۰۶۶	-۰/۸۶۵	۰/۰۴۰	۲۶/۶۹**
اضطراب اجتماعی: ناراحتی فیزیولوژیک	۰/۵۶۷	-۰/۷۴۴	۰/۰۲۶	۲۱/۴۳**

** $P < .01$

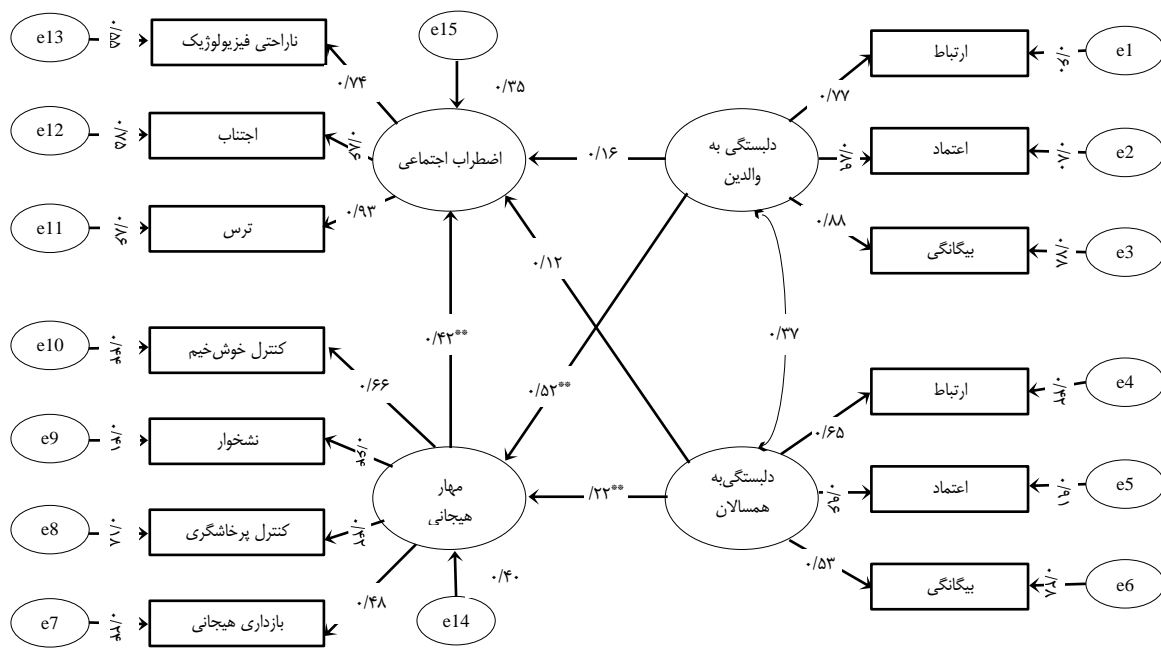
نکته: بارهای عاملی استاندارد نشده مربوط به نشانگرهای ارتباط، بازداری هیجانی و ترس با عدد ۱ تثبیت شده است؛ بنابراین خطای استاندارد و نسبت بحرانی آن‌ها محاسبه نشده است.

بر اساس جدول ۴ بزرگ‌ترین بار عاملی متعلق به نشانگر اعتماد از مضمون دلبستگی به همسالان ($\beta = 0.956$) و کوچک‌ترین بار عاملی متعلق به نشانگر کنترل پرخاشگری از مضمون مهار هیجانی ($\beta = 0.424$) است. بدین ترتیب، همه آن‌ها از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای مکنون پژوهش حاضر برخوردارند. به دنبال اطمینان از برازش قابل قبول مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری‌شده، برای آزمون مدل ساختاری از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. با توجه به برابری تعداد نشانگرها، متغیرهای مکنون و مسیرها در مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری، شاخص‌های برازندگی مشابهی به دست آمد. بدین ترتیب چنین نتیجه‌گیری شد که مدل ساختاری با داده‌های گردآوری‌شده برازش قابل قبول دارد.

جدول ۵ نشان می‌دهد ضریب مسیر کل بین دلبستگی به همسالان ($\beta = -0.211$, $P < .01$) از یک سو و دلبستگی به والدین ($\beta = -0.376$, $P < .01$) از سوی دیگر با اضطراب اجتماعی رابطه منفی و معنادار دارد. ضریب مسیر بین مهار هیجانی و اضطراب اجتماعی مثبت و معنادار است ($\beta = 0.423$, $P < .01$). ضریب مسیر غیرمستقیم بین دلبستگی به همسالان ($P < .01$)، $\beta = -0.095$) و والدین ($\beta = -0.218$, $P < .01$) با اضطراب اجتماعی منفی و معنادار است. این مطلب بیانگر آن است که مهار هیجانی در نوجوانان رابطه بین دلبستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی را به صورت منفی و معنادار میانجی‌گری می‌کند.

جدول ۵. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

ضرایب مسیر	b	S.E	β	p
دلبستگی به همسالان ← مهار هیجانی	-۰/۱۴۴	۰/۰۴۰	-۰/۲۲۵	۰/۰۰۱
دلبستگی به والدین ← مهار هیجانی	-۰/۲۹۸	۰/۰۴۶	-۰/۵۱۶	۰/۰۰۱
مهار هیجانی ← اضطراب اجتماعی	۱/۴۴۰	۰/۳۳۸	۰/۴۲۳	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم دلبستگی به همسالان ← اضطراب اجتماعی	-۰/۲۵۳	۰/۱۳۸	-۰/۱۱۶	۰/۰۸۶
ضریب مسیر مستقیم دلبستگی به والدین ← اضطراب اجتماعی	-۰/۳۰۹	۰/۱۷۶	-۰/۱۵۷	۰/۱۰۰
ضریب مسیر غیرمستقیم دلبستگی به همسالان ← اضطراب اجتماعی	-۰/۲۰۸	۰/۰۸۳	-۰/۰۹۵	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم دلبستگی به والدین ← اضطراب اجتماعی	-۰/۴۲۹	۰/۱۲۸	-۰/۲۱۸	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل دلبستگی به همسالان ← اضطراب اجتماعی	-۰/۴۶۰	۰/۱۱۸	-۰/۲۱۱	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل دلبستگی به والدین ← اضطراب اجتماعی	-۰/۷۳۷	۰/۱۱۶	-۰/۳۷۶	۰/۰۰۱

شکل ۲. پارامترهای استاندارد در مدل ساختاری پژوهش

مدل ساختاری پژوهش در شکل ۲ نشان می‌دهد دل‌بستگی به والدین، دل‌بستگی به همسالان و مهار هیجانی در مجموع ۳۵ درصد از واریانس اضطراب اجتماعی را در نوجوانان تبیین می‌کنند.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

هدف این مطالعه بررسی نقش واسطه‌ای مهار هیجانی در تبیین رابطه علی بین دل‌بستگی به والدین و همسالان با اضطراب اجتماعی در نوجوانان بود که از طریق پنج فرضیه مطالعه شد. نتایج فرضیه اول نشان داد دل‌بستگی به والدین، اضطراب اجتماعی را در نوجوانان پیش‌بینی می‌کند و هر سه مؤلفه دل‌بستگی به والدین با مؤلفه‌های سه‌گانه اضطراب اجتماعی همبستگی معکوس دارند. این یافته با مطالعه مینگ و همکاران^۱ (۲۰۱۷) و صارمی و حقیقت (۱۳۹۷) همسو است که در تبیین آن می‌توان به اهمیت تجارب اشخاص از روابط با نمادهای اولیه دل‌بستگی اشاره کرد. این تجارب در یک الگوی درونی کدگذاری می‌شوند که بازتابی از امنیت یا ناامنی، دل‌بستگی‌ها و پیوستگی‌ها و سبک‌های رابطه و کاوشی است که فرد آموخته است. این بازتابی درونی، باید به‌طور ایدئال پایدار بماند زیرا بدون یک پایگاه امن کافی، احساس اضطرابی پدید می‌آید که فرصت کاوش را از فرد می‌گیرد (گومز، ۱۹۹۷) و عملکرد اجتماعی را از طریق احساس تنهایی و اضطراب اجتماعی مختل می‌کند (فرانسون و همکاران، ۲۰۱۶). از آنجاکه دوره نوجوانی با افزایش مشکلات رفتاری و ناسازگاری‌های روان‌شناختی همراه می‌شود، هر چه دل‌بستگی ناایمن به والدین قوی‌تر باشد بروز ناسازگاری روان‌شناختی نیز افزایش می‌یابد (چن و همکاران^۲، ۲۰۱۸) اما دل‌بستگی ایمن به والدین این قابلیت را دارد تا با قدرت‌بخشیدن به عوامل درون‌فردی، موجب سازگاری بیشتر فرد شده و نقشی بنیادی در کاهش روان‌رنجوری و اضطراب اجتماعی ایفا کند (یانگ و همکاران، ۲۰۱۹؛ یو و همکاران^۳، ۲۰۲۰).

براساس نتایج فرضیه دوم، دل‌بستگی به همسالان با اضطراب اجتماعی در نوجوانان همبستگی معکوس دارد که این یافته با پژوهش چیو و همکاران (۲۰۲۱) و ویموث و همکاران (۲۰۱۹) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان به اهمیت الگوی درونی دل‌بستگی در طی دوره‌های مختلف زندگی اشاره کرد. در طی نوجوانی افراد رفتارهای دل‌بستگی خود را از خانواده به‌سوی همسالان هدایت می‌کنند (گومز، ۱۹۹۷). از آنجاکه در این دوره از رشد، خودمختاری و رفتارهای مشارکتی رابطه‌ای متقابل با

1. Manning et al.
2. Chen et al.
3. Yu et al.

دلبستگی ایمن و تعاملات دوستانه با همسالان دارد (آلن و همکاران^۱، ۲۰۱۸)، دلبستگی نایمن به همسالان با کاهش عزت‌نفس و تجربیات ناخوشایند در روابط نوجوانان همراه می‌شود (جو و لی، ۲۰۱۸) که رابطه منحصربه‌فردی با علائم اضطراب اجتماعی دارد (ویموث و همکاران، ۲۰۱۹).

در پژوهش حاضر مؤلفه ارتباط در دلبستگی به همسالان فقط با مؤلفه اجتناب در اضطراب اجتماعی همبستگی داشت و با مؤلفه‌های ترس و علائم فیزیولوژیک دارای رابطه معنادار نبود. در این راستا می‌توان به مطالعه گوریس (۲۰۱۶) اشاره کرد که براساس بررسی ارتباط مشکلات درونی‌سازی با روابط نزدیک همسالان اذعان داشت. شدت افسردگی جوانان، بیشتر با ابعاد بیگانگی و اعتماد به همسالان مرتبط است درحالی‌که ارتباط با همسالان رابطه ضعیف‌تری با افسردگی دارد. در واقع پذیرش همسالان نمی‌تواند به‌تنهایی نقشی در اضطراب اجتماعی نوجوانان داشته باشد بلکه ابعاد عملکردی همسالان از جمله کیفیت دوستی، طرد و قربانی شدن هستند که امکان تجربه اضطراب اجتماعی در آینده را تحت تأثیر قرار می‌دهند (چیو و همکاران، ۲۰۲۱). مسئله دیگری که در افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی بسیار برجسته است، تمایل کمتر به شرکت در حوزه‌های بین‌فردی (بلی و همکاران، ۲۰۲۱) و مهارت اندک در سازگاری با همسالان است (رودباو و همکاران^۲، ۲۰۱۴) که وقتی با تجارب ناخوشایند در این زمینه همراه می‌شود اجتناب اجتماعی را بیشتر از سایر مؤلفه‌ها تحت‌الشعاع قرار می‌دهد (مارتینز-مونتیگودو و همکاران^۳، ۲۰۲۰).

نتایج فرضیه سوم حاکی از آن بود که مهار هیجانی در نوجوانان با اضطراب اجتماعی همبستگی معنادار دارد. همچنین مؤلفه‌های نشخوارگری و بازداری هیجانی به‌صورت مستقیم و مؤلفه‌های کنترل خوش‌خیم و کنترل پرخاشگری به‌صورت معکوس پیش‌بینی‌کننده اضطراب اجتماعی بودند. این یافته‌ها با پژوهش گودمن، کاشدان و امام اقلو (۲۰۲۰) درباره همبستگی بالای مهار هیجان با اختلال اضطراب اجتماعی و همچنین با نتایج تحقیق گلمبک و همکاران (۲۰۲۰) و ساکل-پامر و همکاران^۴ (۲۰۱۹) در زمینه نقش پیش‌بینی‌کننده راهبردهای مهار هیجان در اختلال اضطراب اجتماعی نوجوانان همسو است. با توجه به اینکه مهار عاطفی خوب، به‌منزله استفاده کمتر راهبردهای اجتنابی و به‌کارگیری موفق‌تر راهبردهای انطباقی تنظیم هیجان است (اشوایزر و همکاران، ۲۰۲۰)، کنترل خوش‌خیم با استرس ادراک‌شده و شکایت‌های سلامتی محدودتری همراه می‌گردد (لاک و پیشاپ^۵، ۱۹۹۹) اما خشمی که به‌طور مناسب مورد حل‌وفصل قرار نگرفته باشد، از طریق سرکوب و نشخوار بیشتر موجب آسیب‌پذیری شخص در رویارویی با علائم اضطرابی می‌شود (کیم و همکاران^۶، ۲۰۱۹). بنابراین انطباق‌پذیری هیجانی در پاسخ به محرک‌های اجتماعی دائماً در حال تغییر از ملزومات سازگاری سالم تلقی می‌گردد (گرین و مالچی^۷، ۲۰۰۶) که در نوجوانی به‌علت کاهش توانایی مهار عاطفی، دچار نقص می‌شود (اشوایزر و همکاران، ۲۰۲۰) و بهزیستی روانی-اجتماعی نوجوانان را از طریق راهبردهای ناسازگارانه‌ای همچون سرکوب، نشخوارگری و اجتناب به خطر می‌اندازد (چرونسکی و هانت، ۲۰۱۹). وقتی این تمایلات اجتنابی به حوزه‌های بین‌فردی نیز گسترش یابد، بستر مناسبی را برای بروز علائم اضطراب اجتماعی ایجاد می‌کند (بلی و همکاران، ۲۰۲۱) زیرا مهار هیجان افراطی موجب کمبود انعطاف‌پذیری هیجانی می‌شود و اضطراب اجتماعی را افزایش می‌دهد (گودمن و همکاران، ۲۰۲۱). بدین ترتیب ترجیح راهبردهای ناکارآمدی از قبیل کناره‌گیری، نشخوارگری، بازداری هیجانی و اجتناب اجتماعی، با مختل کردن عملکرد تنظیم هیجان، موجب تشدید علائم اضطراب اجتماعی می‌شوند (ساکل-پامر و همکاران، ۲۰۱۹؛ گلمبک و همکاران، ۲۰۲۰؛ اسماعیلیان و همکاران، ۱۴۰۰).

براساس نتایج فرضیه چهارم، دلبستگی کمتر به والدین از طریق افزایش مهار هیجانی، اضطراب اجتماعی نوجوانان را افزایش می‌دهد. این یافته با پژوهش لوچک و همکاران (۲۰۲۱) و غضنفری و ندی (۱۳۹۸) در زمینه نقش واسطه‌ای بدتنظیمی هیجان در دلبستگی به والدین با اضطراب اجتماعی در جوانان و نوجوانان همسو است. در تبیین این یافته به شکل‌گیری تنظیم هیجان

1. Allen et al.
2. Rodebaugh et al.
3. Martínez-Monteaquedo et al.
4. Sackl-Pammer et al.
5. Lok & Bishop
6. Kim et al.
7. Green & Malhi

در طی نوجوانی اشاره می‌کنیم که همراه با تکامل مناطق پیشانی مغزی رخ می‌دهد و در صورت بافت هیجانی مثبت خانوادگی (هرد و همکاران، ۲۰۲۰) و واکنش‌های حمایتی مادر در کودکی، شایستگی‌های اجتماعی (پری و همکاران، ۲۰۲۰) و تنظیم هیجان سالم‌تری را در سال‌های نوجوانی به دنبال خواهد داشت (هرد و همکاران، ۲۰۲۰). براساس نظریهٔ دلبستگی دربارهٔ تنظیم هیجان، با شناخت سبک دلبستگی و راهبردهای تنظیم هیجان در گروه‌های مختلف می‌توانیم تفاوت‌های فردی اشخاص در عملکرد اجتماعی-هیجانی را بهتر بشناسیم (گاردنر و همکاران، ۲۰۲۰)؛ برای مثال هرچقدر دلبستگی ناایمن‌تر باشد، با ایجاد بدتنظیمی هیجانی امکان ابتلا به اختلالات اضطرابی، وسواسی و افسردگی را افزایش می‌دهد (بشارت و همکاران، ۱۳۹۷) و نوجوانان را با مشکلات رفتاری و هیجانی بیشتری مواجه می‌سازد (پورمحسنی کلوری و همکاران، ۱۳۹۴). از این رو وقتی مسیر تنظیم هیجان در مقابله با تهدیدهای هیجانی از طریق راهبردهای نشخوارگری و کناره‌گیری صورت بگیرد، پیامدهای رشدی ناخوشایندی را برای افراد دلبستهٔ ناایمن به همراه خواهد داشت (گاردنر، زیمر-گمیک و کمپب، ۲۰۲۰)؛ به طوری که با کاهش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و به کارگیری بیشتر راهبردهای فاصله‌گیری^۲، زمینه‌های ابتلا به اختلال اضطراب اجتماعی را فراهم می‌سازد (یو و همکاران، ۲۰۲۰؛ شارف و همکاران، ۲۰۱۶).

نتایج فرضیهٔ آخر این مطالعه نشان داد دلبستگی کمتر به همسالان، با مهار هیجانی بر اضطراب اجتماعی نوجوانان تأثیر می‌گذارد. این یافته با مطالعهٔ لیندزی^۴ (۲۰۲۱) در زمینهٔ نقش واسطه‌ای سرکوب هیجان بین رابطه با همسالان و مشکلات درونی‌سازی نوجوانان همسو است. با توجه به اینکه در دوران نوجوانی، دلبستگی به خانواده بیشتر به‌سوی همسالان متمایل می‌شود (گومز، ۱۹۹۷)، پیامدهای مثبت دلبستگی به والدین در نمودن هیجانی، از طریق دلبستگی ایمن به همسالان تحقق می‌یابد (شکراله‌زاده، سید موسوی، زاده‌محمدی و نصیری هانیس، ۱۳۹۶). روابط همسالان به‌ویژه روابط دوستانه، اهمیت ویژه‌ای در خودارزیابی نوجوانان دارد (لیندزی، ۲۰۲۱)؛ بنابراین حمایت اجتماعی و شایستگی هیجانی از جمله پشتیبان‌های بهزیستی فردی در دوران نوجوانی محسوب می‌شود و راهبردهای انطباقی‌تر تنظیم هیجان، میانجی حمایت اجتماعی و بهزیستی روانی در این دوران است (لی و همکاران، ۲۰۲۱). از سوی دیگر نوجوانانی که از رضایت و حمایت اجتماعی کمتری برخوردارند، در مقابله با تجارب ناخوشایند خود با همسالان، سرکوب هیجان بیشتری می‌کنند (چرونسکی و هانت، ۲۰۱۸) که زمینه‌ساز مشکلات درونی‌سازی نوجوانان از طریق ابراز عاطفی کمتر به دوستان و همسالان است (لیندزی، ۲۰۲۱). درنهایت وقتی دلبستگی ناایمن به همسالان، با راهبردهای ناکارآمد مهار هیجان از قبیل سرکوب، کناره‌گیری و نشخوار فکری که از روش‌های مقابله‌ای معمول در افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی است توأم می‌شود، امکان مقابلهٔ موفقیت‌آمیز با موقعیت‌های تهدیدکنندهٔ روابط را از فرد می‌گیرد (گیرمه و همکاران، ۲۰۲۱؛ گودمن و همکاران، ۲۰۲۱) و باید به‌عنوان یک عامل رشدی در طی نوجوانی مورد توجه بیشتری واقع شود.

نتایج این مطالعه به اهمیت نقش دلبستگی به والدین و همسالان به‌عنوان نماد دلبستگی در دوران نوجوانی تأکید می‌ورزد و نشان می‌دهد می‌توان علائم اضطراب اجتماعی نوجوانان را با توجه به میزان دلبستگی به والدین و همسالان و سبک‌های مهار هیجانی آن‌ها تبیین کرد. از آنجا که تاکنون مطالعات چندانی در حوزهٔ تأثیر دلبستگی به همسالان در تنظیم هیجان و اضطراب اجتماعی نوجوانان صورت نگرفته، این مطالعه تلویحات کاربردی ارزشمندی برای خانوادهٔ درمانگران و مشاوران مدارس دارد که می‌توانند از آن برای تدوین برنامه‌های مناسب برای نوجوانان در معرض اضطراب اجتماعی و والدینشان بهره بگیرند و نقشی مؤثر در جلوگیری از پیامدهای ناگوار اضطراب اجتماعی داشته باشند. با این حال پژوهش حاضر دارای محدودیت‌هایی از جمله غیربالیینی بودن نمونه‌ها و به کارگیری ابزارهای خودگزارش دهی برای ارزیابی بود که تعمیم‌پذیری یافته‌ها را کاهش می‌دهد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده، پژوهشگران برای بررسی علائم اضطراب اجتماعی، علاوه بر ابزارهای خودگزارش دهی پرسشنامه، از سایر ابزارها مانند مصاحبهٔ بالینی و گزارش دهی دیگران نیز استفاده کنند. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود نقش

1. Perry et al.
2. distancing strategies
3. Scharf et al.
4. Lindsey
5. Li et al.

متغیرهای روان‌شناختی دیگری از قبیل رویدادهای ناگوار زندگی که می‌توانند در اختلال اضطراب اجتماعی نوجوانان نقش داشته باشند، ارزیابی شوند.

۵. ملاحظات اخلاقی

مقاله حاضر مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول و مصوب کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال با کد IR.IAU.TNB.REC.1400.046 است. در اجرای این مطالعه، موازین اخلاقی از جمله رضایت آگاهانه و محرمانه بودن اطلاعات شرکت‌کنندگان رعایت شده است.

۶. حمایت مالی و سپاسگزاری

اجرای این پژوهش بدون دریافت کمک‌های مالی انجام شده است. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از همکاری و مساعدت تمامی شرکت‌کنندگان و ارگان‌های وابسته به آموزش و پرورش شهر تهران قدردانی کنند.

۷. تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند در پژوهش حاضر هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- اسماعیلیان، م.، محمدخانی، ش.، و حسنی، ج. (۱۴۰۰). الگوی معادلات ساختاری مهارت‌های ذهن‌آگاهی، تنظیم هیجان و حساسیت اضطرابی با اضطراب اجتماعی نوجوانان. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*. ۲۲(۱)، ۱۳۴-۱۲۱.
<https://doi.org/10.30486/jsrp.2020.548142.0>
- بشارت، م. ع.، رنجبر شیرازی، ف.، حافظی، ا.، و رنجبری، ت. (۱۳۹۷). دشواری تنظیم هیجان و سبک‌های دلبستگی در نمونه‌های بیمار و بهنجار. *اندیشه و رفتار در روان‌شناسی بالینی*. ۱۳(۴۷)، ۸۷-۷۷.
https://jtbcpr.roudehen.iau.ir/article_1426.html
- پورمحسنی کلوری، ف.، ایرانی کلور، س. ع.، و طهرانی‌زاده، م. (۱۳۹۴). بررسی و مقایسه نقش سبک‌های دلبستگی و راهبردهای تنظیم هیجان در پیش‌بینی مشکلات رفتاری-هیجانی نوجوانان شبه‌خانواده و غیرشبه‌خانواده. *خانواده‌پژوهی*. ۱۱(۴)، ۵۱۲-۴۹۱.
https://jfr.sbu.ac.ir/article_96784.html
- حسنوند عموزاده، م. (۱۳۹۵). بررسی روایی و پایایی مقیاس هراس اجتماعی در میان دانشجویان مبتلا به اضطراب اجتماعی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*. ۱۳(۱۳۹)، ۱۶۶-۱۷۷.
<http://jmums.mazums.ac.ir/article-1-8146-fa.html>
- حیدری‌زاده، ن.، فرج‌الهی، م.، و اسماعیلی، ز. (۱۳۹۶). ویژگی‌های اپیدمیولوژی و بالینی اختلال اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان شهر کرمانشاه: مطالعه مقطعی. *مجله اپیدمیولوژی ایران*. ۱۳(۱)، ۵۹-۵۲.
<http://irje.tums.ac.ir/article-1-5691-fa.htm>
- راه‌پیما، س.، و شیخ‌الاسلامی، ر. (۱۳۹۵). نقش واسطه‌ای هویت معنوی در رابطه بین دلبستگی به والدین و همسالان با تاب‌آوری. *روان‌شناسی معاصر*. ۱۱(۱)، ۶۲-۴۷.
<http://bjcp.ir/article-1-823-fa.html>
- رستمی، س.، و جوکار، ب. (۱۳۹۶). رابطه افتراقی دلبستگی به والدین و همسالان در پیش‌بینی تجربه هیجان‌های شرم و گناه در نوجوانان دختر و پسر. *پژوهش در سلامت روان‌شناختی*. ۱۱(۴)، ۳۰-۱۶.
<https://rph.khu.ac.ir/article-1-2533-fa.htm>
- ساعدی، ف.، و اقدسی، ع. ن. (۱۳۹۷). رابطه سبک‌های سه‌گانه دلبستگی با افسردگی و اضطراب در بین دانش‌آموزان دختر پایه هفتم و هشتم شهر تبریز. *زن و مطالعات خانواده*. ۱۱(۴۰)، ۱۸۹-۱۶۵.
https://jwsf.tabriz.iau.ir/article_666612.html
- شکراله‌زاده، م.، سید موسوی، پ. س.، زاده‌محمدی، ع.، و نصیری هانیس، غ. (۱۳۹۶). نقش میانجی‌گر دلبستگی به همسالان در رابطه بین دلبستگی به پدر و مادر و نمودار دلبستگی هیجانی نوجوانان. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*. ۱۱(۳)، ۲۳۵-۲۱۵.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.20084331.1396.11.3.4>

- صارمی، ن.، و حقیقت، س. (۱۳۹۷). مقایسه سبک‌های دلبستگی و مشکلات هیجانی در دانشجویان دختر مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی و دانشجویان عادی. *فصلنامه روان‌شناسی تحلیلی شناختی*. ۹(۳۵)، ۸۹-۹۹.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.28222476.1397.9.35.7.5>
- غضنفری، ف.، و ندری، م. (۱۳۹۸). تدوین مدل سبب‌شناسی اختلال اضطراب اجتماعی نوجوانان براساس مؤلفه‌های حساسیت اضطرابی، تنظیم هیجانی منفی و سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی و دوسوگرا با نقش میانجی راهبرد مقابله هیجان‌مدار. *مطالعات روان‌شناسی بالینی*. ۹(۳۵)، ۹۷-۱۳۰.
<https://doi.org/10.22054/jcps.2019.41584.2124>
- کاف، ت.، و مارکولایدز، ج. ا. (۱۳۹۳). مبانی مدل‌یابی معادلات ساختاری. ترجمه بلال ایزانلو، محسن دهقانی و مجتبی حبیبی عسگرآباد. تهران: رشد.
- نامدار، ا.، سربایان، س.، و ذبیحی حصاری، ن. خ. (۱۳۹۸). رابطه کنترل هیجان و نظم‌جویی هیجان با رضایت زناشویی در زوجین ۲۰-۴۵ ساله. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*. ۶۲، ۶۲۳-۶۱۴.
<https://doi.org/10.22038/mjms.2020.15524>

References

- Aldao, A., Jazaieri, H., Goldin, P. R., & Gross, J. J. (2014). Adaptive and maladaptive emotion regulation strategies: Interactive effects during CBT for social anxiety disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 28(4), 382-389. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2014.03.005>
- Allen, J. P., Grande, L., Tan, J., & Loeb, E. (2018). Parent and peer predictors of change in attachment security from adolescence to adulthood. *Child Development*, 89(4), 1120-1132. <https://doi.org/10.1111/cdev.12840>
- Alsamghan A. S. (2021). Social anxiety symptoms and quality of life of secondary school students of Abha, Saudi Arabia. *The Journal of Genetic Psychology*, 182(1), 18-30. <https://doi.org/10.1080/00221325.2020.1837065>
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th Ed.). American Psychiatric Publishing. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Andromahi, N., & Dimitar, B. (2014). Gender differences in young adults with social phobia. *International Neuropsychiatric Disease Journal*, 2(2), 78-84. <https://doi.org/10.9734/INDJ/2014/6494>
- Armsden, G. C., & Greenberg, M. T. (1987). The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16(5), 427-454. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/BF02202939>
- Besharat, M. A., Ranjbar Shirazi, F., Hafezi, E., & Ranjbari, T. (2019). Emotion regulation difficulties and attachment styles in patients and normal samples. *Thoughts and Behavior in Clinical Psychology*, 13(47), 77-87. https://jtbcp.roudehen.iau.ir/article_1426.html (In Persian)
- Blay, Y., Keshet, H., Friedman, L., & Gilboa-Schechtman, E. (2021). Interpersonal motivations in social anxiety: Weakened approach and intensified avoidance motivations for affiliation and social-rank. *Personality and Individual Differences*, 170, 110449. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110449>
- Brenning, K., Soenens, B., Vansteenkiste, M., De Clercq, B., & Antrop, I. (2022). Emotion regulation as a transdiagnostic risk factor for (non)clinical adolescents' internalizing and externalizing psychopathology: investigating the intervening role of psychological need experiences. *Child Psychiatry and Human Development*, 53(1), 124-136. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-01107-0>
- Chen, C. J., Sung, H. C., Chen, Y. C., & Wang, C. H. (2018). An investigation of the factors related to low parent-adolescent attachment security in Taiwan. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 24(4), 332-342. <https://doi.org/10.1177/1078390317727596>

- Chervonsky, E., & Hunt, C. (2018). Emotion suppression and reappraisal associated with bullying involvement and other social outcomes in young adults. *Social Psychology of Education: An International Journal*, 21(4), 849-873. <https://doi.org/10.1007/s11218-018-9440-3>
- Chervonsky, E., & Hunt, C. (2019). Emotion regulation, mental health, and social wellbeing in a young adolescent sample: A concurrent and longitudinal investigation. *Emotion*, 19(2), 270-282. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/emo0000432>
- Chiu, K., Clark, D. M., & Leigh, E. (2021). Prospective associations between peer functioning and social anxiety in adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 279, 650-661. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.10.055>
- Connor, K. M., Davidson, J. R., Churchill, L. E., Sherwood, A., Foa, E., & Weisler, R. H. (2000). Psychometric properties of the social phobia inventory (SPIN). New self-rating scale. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science*, 176(4), 379-386. <https://doi.org/10.1192/bjp.176.4.379>
- Crittenden P. M. (2017). Gifts from Mary Ainsworth and John Bowlby. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 22(3), 436-442. <https://doi.org/10.1177/1359104517716214>
- Esmailian, M., Mohamadkhani, S., & Hasani, J. (2021). Structural equation modeling of mindfulness skills, emotion regulation and anxiety sensitivity with social anxiety in Adolescent. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 22(1), 121-134. <https://doi.org/10.30486/jsrp.2020.548142.0> (In Persian)
- Farmer, A. S., & Kashdan, T. B. (2012). Social anxiety and emotion regulation in daily life: spillover effects on positive and negative social events. *Cognitive Behaviour Therapy*, 41(2), 152-162. <https://doi.org/10.1080/16506073.2012.666561>
- Fernandez, S. (2017). Anxiety disorders in childhood and adolescence: A primary care approach. *Pediatric Annals*, 46(6), 213-216. <https://doi.org/10.3928/19382359-20170522-01>
- Fransson, M., Granqvist, P., Marciszko, C., Hagekull, B., & Bohlin, G. (2016). Is middle childhood attachment related to social functioning in young adulthood? *Scandinavian Journal of Psychology*, 57(2), 108-116. <https://doi.org/10.1111/sjop.12276>
- Gardner, A. A., Zimmer-Gembeck, M. J., & Campbell, S. M. (2020). Attachment and emotion regulation: A person-centred examination and relations with coping with rejection, friendship closeness, and emotional adjustment. *The British Journal of Developmental Psychology*, 38(1), 125-143. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12310>
- Ghazanfari, F., & Nadri, M. (2019). Developing of the etiology model of adolescent social anxiety disorder based on anxiety sensitivity, negative emotional regulation and anxiety and ambivalent attachment style with mediating role of emotional-focused coping strategy. *Clinical Psychology Studies*, 9(35), 97-130. <https://doi.org/10.22054/jcps.2019.41584.2124> (In Persian)
- Girme, Y. U., Jones, R. E., Fleck, C., Simpson, J. A., & Overall, N. C. (2021). Infants' attachment insecurity predicts attachment-relevant emotion regulation strategies in adulthood. *Emotion*, 21(2), 260-272. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/emo0000721>
- Golombek, K., Lidle, L., Tuschen-Caffier, B., Schmitz, J., & Vierrath, V. (2020). The role of emotion regulation in socially anxious children and adolescents: A systematic review. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 29(11), 1479-1501. <https://doi.org/10.1007/s00787-019-01359-9>
- Gomez, L. (1997). *An introduction to object relations*. New York University Press. <https://psycnet.apa.org/record/1997-08696-000>
- Goodman, F. R., Kashdan, T. B., & İmamoğlu, A. (2021). Valuing emotional control in social anxiety disorder: A multimethod study of emotion beliefs and emotion regulation. *Emotion*, 21(4), 842-855. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/emo0000750>

- Gorrese, A. (2016). Peer attachment and youth internalizing problems: A meta-analysis. *Child & Youth Care Forum, 45*(2), 177-204. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10566-015-9333-y>
- Green, M. J., & Malhi, G. S. (2006). Neural mechanisms of the cognitive control of emotion. *Acta Neuropsychiatrica, 18*(3-4), 144-153. <https://doi.org/10.1111/j.1601-5215.2006.00149.x>
- Hassanvand Amouzadeh, M. (2016). Validity and reliability of social phobia inventory in students with social anxiety. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences, 26*(139), 166-177. <https://jmums.mazums.ac.ir/article-1-8146-en.html> (In Persian)
- Heidarizadeh, N., Farajollahi, M., & Esmaeili, Z. (2017). Epidemiology and clinical characteristics of social anxiety disorder in students in Kermanshah, Iran. *Iranian Journal of Epidemiology, 13*(1), 13(1), 60-67. <http://irje.tums.ac.ir/article-1-5691-en.html> (In Persian)
- Heidarizadeh, N., Farajollahi, M., & Esmaeili, Z. (2017). Epidemiology and clinical characteristics of social anxiety disorder in students in Kermanshah, Iran. *Iranian Journal of Epidemiology, 13*(1), 13(1), 60-67. <http://irje.tums.ac.ir/article-1-5691-en.html> (In Persian)
- Herd, T., King-Casas, B., & Kim-Spoon, J. (2020). Developmental changes in emotion regulation during adolescence: Associations with socioeconomic risk and family emotional context. *Journal of Youth and Adolescence, 49*(7), 1545-1557. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01193-2>
- Ju, S., & Lee, Y. (2018). Developmental trajectories and longitudinal mediation effects of self-esteem, peer attachment, child maltreatment and depression on early adolescents. *Child Abuse & Neglect, 76*, 353-363. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.11.015>
- Kim, J. E., Park, J. H., & Park, S. H. (2019). Anger suppression and rumination sequentially mediates the effect of emotional labor in Korean nurses. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 16*(5), 799. <https://doi.org/10.3390/ijerph16050799>
- Knappe, S., Sasagawa, S., & Creswell, C. (2015). Developmental epidemiology of social anxiety and social phobia in adolescents. In: Ranta, K., La Greca, A., Garcia-Lopez, L. J., Marttunen, M. (eds.). *Social anxiety and phobia in adolescents: Development, manifestation and intervention strategies*, 39-70. Springer International Publishing: London. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/978-3-319-16703-9_3
- Lewczuk, K., Kobylińska, D., Marchlewska, M., Krysztofiak, M., Glica, A., & Moiseeva, V. (2021). Adult attachment and health symptoms: The mediating role of emotion regulation difficulties. *Current Psychology, 40*(4), 1720-1733. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0097-z>
- Li, J., Yao, M., & Liu, H. (2021). From social support to adolescents' subjective well-being: the mediating role of emotion regulation and prosocial behavior and gender difference. *Child Indicators Research, 14*(1), 77-93. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09755-3>
- Lindsey, E. W. (2021). Emotion regulation with parents and friends and adolescent internalizing and externalizing behavior. *Children, 8*(4), 299. <https://doi.org/10.3390/children8040299>
- Lok, C. F., & Bishop, G. D. (1999). Emotion control, stress, and health. *Psychology and Health, 14*(5), 813-827. <https://doi.org/10.1080/08870449908407349>
- Manning, R. P., Dickson, J. M., Palmier-Claus, J., Cunliffe, A., & Taylor, P. J. (2017). A systematic review of adult attachment and social anxiety. *Journal of Affective Disorders, 211*, 44-59. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.12.020>
- Martínez-Monteağudo, M. C., Delgado, B., Inglés, C. J., & Escortell, R. (2020). Cyberbullying and social anxiety: A latent class analysis among Spanish adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 17*(2), 406. <https://doi.org/10.3390/ijerph17020406>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). Attachment orientations and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology, 25*, 6-10. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.006>

- Namdar, A., Sarabian, S., & Zabihi Hesari, N. K. (2020). Relationship between emotional control and marital satisfaction in 20 to 45 years old boy. *Medical Journal of Mashhad University of Medical Sciences*, 62(5.1), 614-623. <https://doi.org/10.22038/mjms.2020.15524> (In Persian)
- Norton, A., & Abbott, M. (2017). The role of environmental factors in the aetiology of social anxiety disorder: A review of the theoretical and empirical literature. *Behaviour Change*, 34(2), 76-97. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1017/bec.2017.7>
- Oldfield, J., Humphrey, N., & Hebron, J. (2016). The role of parental and peer attachment relationships and school connectedness in predicting adolescent mental health outcomes. *Child and Adolescent Mental Health*, 21(1), 21-29. <https://doi.org/10.1111/camh.12108>
- Perry, N. B., Dollar, J. M., Calkins, S. D., Keane, S. P., & Shanahan, L. (2020). Maternal socialization of child emotion and adolescent adjustment: Indirect effects through emotion regulation. *Developmental Psychology*, 56(3), 541-552. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/dev0000815>
- Pourmohseni Koluri, F., Irani Kolur, S. A., & Tehranizade, M. (2015). The role of attachment styles and emotion regulation strategies in prediction of emotional-behavioral problems in foster care and non-foster care adolescents. *Journal of Family Research*, 11(4), 491-512. https://jfr.sbu.ac.ir/article_96784.html (In Persian)
- Rahpeima, S., & Sheykholeslami, R. (2016). The mediating role of spiritual identity on the relationship between parent and peer attachment with resilience. *Contemporary Psychology*, 11(1), 47-62. <http://bjcp.ir/article-1-823-en.html> (In Persian)
- Raykov, T., & Marcoulides, G. A. (2006). *A first course in structural equation modeling*. Translated by: B. Izanlo, M. Dehghani, & M. Habibi Asgarabad. Tehran: Roshd (Original work published 2006). (In Persian)
- Rodebaugh, T. L., Lim, M. H., Fernandez, K. C., Langer, J. K., Weisman, J. S., Tonge, N., Levinson, C. A., & Shumaker, E. A. (2014). Self and friend's differing views of social anxiety disorder's effects on friendships. *Journal of Abnormal Psychology*, 123(4), 715-724. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/abn0000015>
- Roger, D., & Najarian, B. (1989). The construction and validation of a new scale for measuring emotion control. *Personality and Individual Differences*, 10(8), 845-853. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(89\)90020-2](https://doi.org/10.1016/0191-8869(89)90020-2)
- Roger, D., de Scremin, L. G., Borril, J., & Forbes, A. (2011). Rumination, inhibition and stress: The construction of a new scale for assessing emotional style. *Current Psychology*, 30(3), 234-244. <https://doi.org/10.1007/s12144-011-9117-y>
- Rostami, S., & Jekar, B. (2018). Differential relationship between components of attachment (parent and peer) in predicting emotional experiences of shame and guilt feelings in male and female adolescents. *Journal of Research in Psychological Health*, 11(4), 16-30. <https://rph.khu.ac.ir/article-1-2533-en.html> (In Persian)
- Sackl-Pammer, P., Jahn, R., Özlü-Erkilic, Z., Pollak, E., Ohmann, S., Schwarzenberg, J., Plener, P., & Akkaya-Kalayci, T. (2019). Social anxiety disorder and emotion regulation problems in adolescents. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 13(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s13034-019-0297-9>
- Saedi, F., & Aghdasi, A. N. (2018). Relationship between three styles of attachment with depression and anxiety among Tabriz's seventh and eighth grade girl students. *Women and Family Studies*, 11(40), 165-189. https://jwsf.tabriz.iau.ir/article_666612.html (In Persian)
- Saremi, N., & Haghghat, S. (2019). Comparison of attachment style and emotional problems in female students with social anxiety disorder and normals. *Journal of Analytical-Cognitive Psychology*, 9(35), 89-99. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.28222476.1397.9.35.7.5> (In Persian)

- Schäfer, J. Ö., Naumann, E., Holmes, E. A., Tuschen-Caffier, B., & Samson, A. C. (2017). Emotion regulation strategies in depressive and anxiety symptoms in youth: A meta-analytic review. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(2), 261-276. <https://doi.org/10.1007/s10964-016-0585-0>
- Scharf, M., Kerns, K. A., Rousseau, S., & Kivenson-Baron, I. (2016). Mother-child attachment and social anxiety: Associations with friendship skills and peer competence of Arab children. *School Psychology International*, 37(3), 271-288. <https://doi.org/10.1177/0143034316631179>
- Schoeps, K., Mónaco, E., Cotoí, A., & Montoya-Castilla, I. (2020). The impact of peer attachment on prosocial behavior, emotional difficulties and conduct problems in adolescence: The mediating role of empathy. *PloS one*, 15(1), e0227627. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0227627>
- Schweizer, S., Gotlib, I. H., & Blakemore, S. J. (2020). The role of affective control in emotion regulation during adolescence. *Emotion*, 20(1), 80-86. <https://doi.org/10.1037/emo0000695>
- Shkrollahzadeh, M., Mosavi, P., Ghaffar Nasiri, H., & Alizadeh, M. (2017). Mediating role of attachment to peers in the relationship between attachment to parents and adolescents' emotional maturity. *Journal of Applied Psychology*, 11(3), 215-235. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20084331.1396.11.3.4.5> (In Persian)
- Tassin, C., Reynaert, C., Jacques, D., & Zdanowicz, N. (2014). Anxiety disorders in adolescence. *Psychiatria Danubina*, 26(1), 27-30. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25413507>
- Thompson, R. A. (2011). Emotion and emotion regulation: Two sides of the developing coin. *Emotion Review*, 3(1), 53-61. <https://doi.org/10.1177/1754073910380969>
- Weymouth, B. B., Fosco, G. M., Mak, H. W., Mayfield, K., LoBraico, E. J., & Feinberg, M. E. (2019). Implications of interparental conflict for adolescents' peer relationships: A longitudinal pathway through threat appraisals and social anxiety symptoms. *Developmental Psychology*, 55(7), 1509-1522. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/dev0000731>
- Wu, C. L., Huang, Y. T., Wang, P. Y., & Chen, H. C. (2019). Parent-child attachment as a mediator of the relationship between parenting style and gelotophobia among adolescents. *International Journal of Psychology*, 54(4), 548-556. <https://doi.org/10.1002/ijop.12493>
- Yaffe, Y. (2018). Establishing specific links between parenting styles and the s-anxieties in children: separation, social, and school. *Journal of Family Issues*, 39(5), 1419-1437. <https://doi.org/10.1177/0192513X17710286>
- Young, E. S., Simpson, J. A., Griskevicius, V., Huelsnitz, C. O., & Fleck, C. (2019). Childhood attachment and adult personality: A life history perspective. *Self and Identity*, 18(1), 22-38. <https://doi.org/10.1080/15298868.2017.1353540>
- Yu, Y., Liu, S., Song, M., Fan, H., & Zhang, L. (2020). Effect of parent-child attachment on college students' social anxiety: A moderated mediation model. *Psychological Reports*, 123(6), 2196-2214. <https://doi.org/10.1177/0033294119862981>